

แบบเก็บรวบรวมนวัตกรรมของอสม. ดีเด่นระดับชาติประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙

ชื่อนวัตกรรม : อ่านไม่ออก ไม่ใช่ปัญหา...สื่อสารด้วยภาพสู่สุขภาพที่ยั่งยืน

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางสาววิยะ ดอเลาะ

ประเภทนวัตกรรม : ☒ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)

☐ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)

สาขาที่ประกวด : สาขาการจัดการสุขภาพชุมชนพื้นที่พิเศษพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี

จังหวัด : ปัตตานี

อสม.ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☐ ภาค ☒ ชาติ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

ปัจจุบันสถานการณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลตะโละโกธองมีจำนวนมากขึ้นด้วยบริบทวัฒนธรรมชาวบ้านในพื้นที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาหลักและชาวบ้านยังประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ผ่านระบบการศึกษาแบบทางการทำให้ไม่สามารถอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการใช้ยาเนื่องจากฉลากยามาตรฐานจากสถานพยาบาลจัดทำเป็นภาษาไทย ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ มักมีโรคประจำตัวเรื้อรัง (NCDs) ที่มีการใช้ยามากกว่า ๒ ตัวและความซับซ้อนในการใช้ยาและผู้สูงอายุเหล่านั้นต้องรับประทานยาหลายชนิดและหลายช่วงเวลา ข้อจำกัดทางภาษาและด้วยบริบททางกายภาพของผู้สูงอายุจึงกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เกิดความผิดพลาดและความเสี่ยงเกิดความผิดพลาดในการรับประทานยา

จากความประเด็นปัญหา ดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนานวัตกรรม "อ่านไม่ออก ไม่ใช่ปัญหา... สื่อสารด้วยภาพ สู่สุขภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มความถูกต้องในการรับประทานยาตามแผนการรักษาของผู้สูงอายุ กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มเปราะบาง เข้าถึงยาก

๒. เพื่อพัฒนาสื่อสัญลักษณ์ภาพในการสื่อสารเรื่องราวที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ภาษา (มลายูถิ่น) และวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มเปราะบางเข้าถึงยากในพื้นที่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๑.วิเคราะห์ปัญหา: สํารวจพฤติกรรมการใช้ยาและวิเคราะห์สาเหตุความผิดพลาดในกลุ่มเป้าหมาย ๓๕ คน
- ๒.คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย: ระบุรายชื่อผู้สูงอายุที่มีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และต้องใช้ยาหลายชนิด
- ๓.สร้างการมีส่วนร่วม: ประชุมร่วมกับ อสม. และผู้นำทางวัฒนธรรมเพื่อกำหนดสัญลักษณ์ภาพที่สื่อถึงช่วงเวลา (เช่น สัญลักษณ์แทนเวลาละหมาด หรือมื้ออาหารตามท้องถิ่น)
- ๔.ออกแบบนวัตกรรม: ผลิตสื่อภาพต้นแบบที่แปลความหมายจากฉลากยาภาษาไทยให้เป็นรูปภาพที่เข้าใจง่าย
- ๕.ลงพื้นที่ติดตั้งนวัตกรรม: อสม. นำสื่อภาพไปแนะนำและติดตั้งในกล่องยาหรือซองยาที่บ้านของผู้สูงอายุทั้ง ๓๕ คน
- ๖.ติดตามและประเมินผล: อสม. เยี่ยมบ้านสม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการกินยาและบันทึกผล

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ความถูกต้องในการใช้ยา: ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายรับประทานยาได้ถูกต้องตามแผนการรักษาเพิ่มขึ้น
๒. ลดความเสี่ยง: ลดปัญหาความสับสนในการกินยาที่เกิดจากข้อจำกัดด้านภาษาและการอ่านไม่ออก
๓. การควบคุมโรคดีขึ้น: กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีการควบคุมโรคได้ ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคเนื่องจากได้รับยาที่ ถูกต้อง และต่อเนื่อง
๔. เพิ่มความเชื่อมั่นในระบบบริการผู้สูงอายุและครอบครัวมีความไว้วางใจต่อการทำงานของอสม. และบุคลากรสาธารณสุข มากขึ้น
๕. การพึ่งพาตนเอง: ผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ ไม่รู้สึกเป็นภาระแก่ลูกหลาน
๖. นวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบท: มีเครื่องมือสื่อสารที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและภาษามลายูถิ่นในพื้นที่

ตัวชี้วัด	ก่อนใช้นวัตกรรม	หลังใช้นวัตกรรม
ระดับความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม	๐	๑๐๐
จำนวนการรับประทานยาโรคติดต่อเรื้อรังไม่ถูกต้อง	๗	๒
จำนวนการเกิดผลข้างเคียงจากการรับประทานยาไม่ถูกต้อง	๒	๐

ปัจจัยความสำเร็จ

๑. การทำงานเป็นทีมของ อสม.
๒. การทำงานเชิงรุก ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง
๓. ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ

โอกาสในการพัฒนา

การพัฒนาระบบเตือนกินยาด้วยเสียง : พัฒนาต่อยอดจากสื่อภาพสู่การใช้เทคโนโลยีบันทึกเสียง "ภาษามลายูถิ่น" สั้นๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุจดฟังจำเตือนวิธีใช้ยาควบคู่ไปกับการดูภาพ

ภาคผนวก

